

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

София 1618, ул. Монтевидео 21
Департамент "Археология", тел. 811 02 89

СТАНОВИЩЕ

от проф. дин Иван Бонев Гацов
щатен преподавател в департамент „Археология“, Нов български университет
за придобиване на научната степен „доктор“
по професионално направление 2.2. История и археология
с кандидат Емилия Митрофонова Ценова

Предложеният за обсъждане дисертационен труд на тема „Пространство и функционални аспекти на централния градски площад в Долна Мизия и Тракия в границите на съвременна България (I – III век)“ е съставен от увод, три глави, заключение и списък на цитираната литература в общ обем от 422 страници, който значително надхвърля изискванията за такъв вид разработки. Към дисертацията има и подробни приложения.

Темата за градските площади в римските провинции е широко дискутирана в научната литература. Въпреки това, археологическите проучвания през последните две десетилетия на няколко градски площада в провинциите Долна Мизия и Тракия от епохата на Принципата, предоставиха богата изворова база за нов поглед върху облика и функциите на тези комплекси. Като недостатък на предложената дисертация трябва да се отбележи очертаня териториален обхват и „орязването“ на двете провинции до рамките на съвременни политически граници, което изключва от изследването редица градски центрове.

Структурата е добре подредена и конкретна. В увода са очертани териториалните и хронологически рамки на труда, обосновани са целите и задачите. Избраната методология съответства на така формулираните цел и задачи на дисертационния труд. Докторантът е представил и значителен по обем историографски преглед на постиженията и проблемите пред изследователите на тези структури.

Процесите на урбанизация и типовете градски центрове в двете провинции са разгледани в първата глава на изложението. По своята същност тази глава има въстъпителен характер и не съдържа авторски приноси. Използването на твърде

остаряла литература е довело до схващането, че в провинция Мизия текат урбанизационни процеси още от първите десетилетия на I в., както и до идеологически натоварени изводи за робовладението и класовите борби.

Същностна за темата е втора глава, където са разгледани пространствената организация и архитектурния облик на форумите и агорите на редица градове в двете провинции. Тук са включени резултатите от последните археологически проучвания, като съществен принос представляват изведените в края на главата обща характеристика и регионални специфики на централните градски площади в Долна Мизия и Тракия. Като принос може да се посочи и авторската класификация на тези комплекси.

Функционалните аспекти на централния градски площад са разгледани в последната трета глава на дисертационния труд. Изхождайки от различните типове сгради, заемащи площадни комплекс, Емилия Ценова разграничава пет аспекта на функционирането на градските площади, които могат да бъдат сведени до административен, религиозен и стопански.

Авторските изводи не са достатъчно ясно посочени в заключението, което го превръща по-скоро в резюме на дисертационния труд. Неприятно впечатление тук правят необоснованите забележки към българските археолози като цяло, на които според Емилия Ценова „убягват“ процесите на урбанизация в разглежданите провинции (с. 355), „планово – композиционните особености на форумите и агорите са обект на многобройни грешки или непълноти“ в техните изследвания (с. 379), от публикациите им пък личи „непознаване на градоустройствените модели“ (с. 359) и т.н. Вероятно пропуските в използваната от автора литература са довели до тези тежки заключения.

Въпреки отправените критични бележки, с оглед на цялостното положително впечатление, препоръчвам на почитаемото Научно жури да присъди на Емилия Митрофопова Ценова образователната и научна степен „доктор“.

26.08.2014 г.

С Уважение:

Гр. София

/ проф. дин Иван Гацов/